

Het kinderschaakspel

Het kinderschaakspel

Quinten Joell

Schrijver: Quinten Joell

ISBN: 9789402188936

© Quinten Joell

1e editie maart 2019

2e editie januari 2026

Voorwoord

Sommige mensen zijn meesters in manipuleren. Mannen zowel als vrouwen. Ze hebben het talent om met een subtiele opmerking aan het begin van een gesprek een piketpaaltje te slaan en zo het verloop van dat gesprek te bepalen. Om negatief te beïnvloeden: de een krijgt iets, de ander levert in. Het mechanisme is eenvoudig en lijkt op het eerste gezicht onschuldig.

Stel dat je aan iemand vraagt hoe oud Gandhi is geworden. De ander gaat nadenken. Je komt heel aardig en behulpzaam over als je gaat 'meedenken' en je je afvraagt of hij rond de honderdtwintig of honderdveertig jaar is geworden. Het lijkt attent en behulpzaam, maar daarmee worden de gedachten van de ander gemanipuleerd. Honderd veertig jaar wordt geen mens, en honderd twintig is uitzonderlijk oud. Als je het antwoord dus niet weet, zul je in ieder geval onbewust nooit meer een lage inschatting maken. Door het referentiepunt dat heel subtiel wordt meegegeven, ga je ervan uit dat Gandhi erg oud is geworden en zul je nooit meer iets zeggen als veertig jaar. De oprechte toehoorder, of het slachtoffer, heeft helemaal niet door dat hij gemanipuleerd is.

Het is allemaal sociale interactie, een relatief onschuldig spel met elkaar. De overgang naar manipuleren met kwade bedoelingen is echter flinterdun. Voeg er een paar woordjes aan toe:

'Dat weet je toch wel?' Met een betoverende glimlach.

Daarin ligt heel subtiel een boodschap verscholen die als een onzichtbare mokerslag binnenkomt. Je volgende gedachte is absolute vertwijfeling. Weet ik het wel of weet ik het niet? En moet ik het eigenlijk wel weten? En als ik het niet weet, wat dan? Ben ik dan dom of niet intelligent, omdat ik het vergeten ben? Wat is het juiste antwoord?

Het lijkt totaal onschuldig, maar het is een stille aanval op je eigenwaarde. Op het eerste gezicht zou je denken: wat is hier dan mis mee? Helemaal niets toch? Je moet toch ergens tegen kunnen, of ben je een watje? Er zijn heel veel mensen die dit subtiele mechanisme helemaal niet herkennen. Maar er zit een sluipmoordenaar verscholen. Want manipuleren om emotionele

macht over een ander te krijgen is verslavend en breekt het slachtoffer af tot op het bot.

Deze 'gave' had ook de dame in kwestie in dit verhaal. Laten we haar 'zij' noemen en het slachtoffer 'jij'. De geweldpleger verdient geen naam

Zij kwam de kamer binnen. Ze had gewacht tot ik de deur voor haar opende; ze werd graag bediend. Ik had het niet kunnen doen, maar dan hadden we waarschijnlijk nu nog voor de deur gestaan. Er stonden bordjes op de tafel die de aanwezigen duidelijk positioneerden. De vrouw achter het bordje 'voorzitter' nam het woord en vroeg, na een welkomstwoord en korte inleiding, aan eenieder zich voor te stellen. De ronde startte bij het bordje 'Raad voor de Kinderbescherming' en eindigde bij 'ouders'. Er viel een ongemakkelijke stilte. Zij keek mij langdurig aan.

'Begin jij maar,' zei ze, de vrouw die de moeder was.

Ik, de man die de vader was – en de enige man in het gezelschap – schoof op mijn stoel, kuchte en dankte de voorzitter. Ik kon daarna geen twee zinnen afmaken of ze onderbrak me. Ik keek ongemakkelijk rond de tafel, maar de aanwezigen meden mijn ogen. Het koffiekopje zette ik met een klap neer; het had geen effect. Ze nam het gesprek al over. Binnen een minuut. Ik was te verbijsterd om iets te zeggen.

'Waar twee vechten, hebben er twee schuld,' zei ze op luide toon. Ik keek haar verbaasd aan.

De aanwezigen knikten.

'Waar twee vechten, hebben er twee schuld,' herhaalde ze, nu met een kleine snik. 'Ik heb altijd zoveel van hem gehouden. Ik heb zoveel gedaan om de relatie te behouden. Ik paste altijd mijn gedrag aan om de sfeer goed te houden. En zo werd ik in de loop der jaren een ander mens. Ik was mezelf niet meer.'

Ik keek vragend naar de voorzitter, maar die keek strak voor zich uit. De vrouw achter het bordje 'Raad voor de Kinderbescherming' verschoof op haar stoel. Er viel een lange stilte. Ook de voorzitter kuchte nu.

'Meneer, u was begonnen met uw verhaal. Kunt u dat afmaken?'

'Ik weet even niet meer wat ik wilde zeggen; de onderbreking heeft me uit mijn verhaal gebracht,' zei ik. Ik draaide op mijn stoel en probeerde het lepeltje naast mijn kopje recht te leggen. Het was niet verstandig om dit te zeggen. De aanwezigen konden eruit